

Raamatukogutöö korraldamine alates 25. maist COVID-19 perioodil

Alates 25. maist on lubatud raamatukogu:

- kontaktivaba raamatute laenus ja tagastus;
- siseruumides lugemissaalide külastamine, väljaannete laenus ja tagastamine, avariilite ja internetiarvuti kasutamine;
- õuealal välilugemisaalid;
- siseruumides ja välitingimustes avalikud raamatukogu üritused vastavalt avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangutele.

Järgida Vabariigi Valitsuse korraldusi: <https://www.kriis.ee/et/hadaolukorra-aegsed-oigusaktid>
COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud.

Raamatukogu teenuste järk-järguline laiendamine sõltub kohalike riskide analüüsist ja omavalitsuse otsusest, kuid järgida tuleb Kultuuriministeriumi juhendis toodud nõudeid (kooskõlastatud Terviseametiga), mis aitavad tagada nii küllastajate kui töötajate ohutuse ja takistavad viiruse levikut.

Raamatukogutüübiti (rahva-, kooli-, teadus-, rahvusraamatukogu) eraldi juhendeid ei koostata.

Lisaks raamatukogude käitumisjuhendile järgida Terviseameti üldisi soovitusi:

<https://www.terviseamet.ee/et/uuskoroonaviirus>.

- COVID-19 on viirusnakkus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt kontaktis nakkusohtliku inimesega, kellel on nakkusele iseloomulikud sümptomid.

Üldine töökorraldus

- Raamatukogus kui avalikus kohas viibimisel peavad kõik järgima 2+2 reeglit (v.a perekonnad): üheskoos tohib liikuda kuni kaks inimest ning teistega tuleb hoida vähemalt kahemeetrist vahemaad.
- Nimetatud nõude tagamise meetodi valib asutus vastavalt oma suurusele ja küllastajate arvule. Kui riigis tervikuna leevendatakse 2+2 nõuet, siis rakendub see automaatselt ka raamatukogudele.
- Asutus võib kehtestada allpool nimetatud nõuetest rangemaid nõudeid, kui see aitab kaasa viiruse leviku tõkestamisel.

Raamatukogusse sisenemine

- Kui raamatukogu pole veel avatud, siis võimalusel mitte valida esimeseks avatuna olemise päevaks reedet või nädalavahetust, et hajutada küllastajaid.
- Võimalusel eraldada raamatukogusse sisenemise ja väljumise teekond.
- Võimalusel hoida ukse avatuna, et vältida ukse linkide katsumist.

- Lubada lifte kasutada vaid ühekaupa (erandina kahekesi tulnud külastajad) või koos elavatel peredel.
- Kui asutusel on riidehoid, siis mõelda läbi selle kasutamise kord. Lubatud on nii teenindajaga kui ka iseteenindusega garderoob. Garderoobitöötaja peaks kasutama soovituslikult kaitsekindaid või regulaarselt pesema ning desinfitseerima käsi.
- Raamatukogu tagab külastajatele võimalused käte desinfitseerimiseks ja pesuks.
- Asetage käte desinfitseerimisvahendid külastajate liikumisteedele nähtavasse kohta. Kindlasti peaksid desinfitseerimisvahendid olema sisenemise ja väljumise kohas, WC juures ning (järskude) treppide juures, mille puhul on käsipuust kinnihoidmine vältimatu.
- Paigaldage sisenemise, desinfitseerimis- ja pesukohtade juurde raamatukogus käitumise piltjuhised: <https://www.eru.lib.ee/index.php/raamatukogud-eriolukord>.
- Raamatukogul on õigus haigussümptomitega külastajat hoonesse mitte lubada, sellest teavitada külastajaid oma veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites.

Raamatukogu teenindus

- Raamatukogu siseruumide avamisel:
 - loendada sisenemisel inimesi ning katkestada sissepääs, kui 4 m² lugemis- või internetisaali pinna kohta on rohkem kui 1 külastaja.
 - võtta vajadusel nimetatud saalides kasutusele eelregistreerimise süsteem (vältimaks ülerahvastatust).
- Võimalusel lugege sisse teavitus ning teavitage läbi kõlarite, et inimesed hoiaksid distantsi minimaalselt 2 meetrit (sh järjekordades) ning vähendaksid trepikäsi- ja muude pindade puudutamist.
- Vähendada lähedasi sotsiaalseid kontakte töötajate ning külastajate vahel.
- Korraldada töötajate ja külastajate töökohad nii, et töötajad oleksid teineteisest ning külastajatest vähemalt 2 m kaugusel. Vajadusel kujundada ruum ja tõsta mööbel sobivalt kehtestatud reeglitele.
- Korraldage teeninduslettide töö nii, et külastajatel oleks järjekorras võimalik hoida distantsi minimaalselt 2 meetrit ning tulla vajadusel teenindajale lähemale ainult teeninduse hetkeks. Kasutage põrandal tähistatud või silte distantsi hoidmiseks. Suurendage vajadusel selle nõude täitmise jälgimiseks turvatöötajate või saaliteenindajate arvu.
- Võimalusel paigaldage teenindusleti ette pleksiklaas. NB! Vajab regulaarselt puhastamist.
- Suunake inimesed raamatukogu e-teenuseid ja võimalusel pakiautomaadi teenuseid kasutama.
- Kojulaenutust pakkuda võimalusel kontaktivabalt (nt pakiautomaat, kontaktivaba koduteenindus).
- Väljaannete tagastamine peab toimuma võimalikult kontaktivabalt nt kasutades tagastuskaste.
- Võimalusel viige sisse võimalikult palju kontaktivabasid teenindus- ja maksemeetodeid (nt viipemakse, mobiilimakse, QR-koodiga mTasku makse, pangaülekanne).
- Makseterminal paigutage võimalusel teenindajast maksimaalselt kaugele.
- Raamatukogu peab tagama külastajale võimalused (nt salvrätikute olemasolu) desinfitseerida avalikud interneti arvutid, töövahendid (arvuti ekraan, klaviatuur, hiir) ja pinnad enne ning pärast kasutuskorda.
- Raamatukogu desinfitseerib avalikud interneti arvutid, töövahendid (arvuti ekraan, klaviatuur, hiir) ja pinnad 2-4 tunni järel.
- Avariilite kogud võib avada külastajatele ja uurijatele samadel tingimustel, mida üldisele töökorraldusele internetipunktile ja lugemissaalidele kehtestatud reeglid ette näevad.
- Jälgida jooksvalt külastajate käitumist ning teha vajadusel muudatusi asutuse töökorralduses ja ajutises raamatukogu kasutuseeskirjas, et tagada maksimaalselt nii külastajate kui ka töötajate ohutus.

- Raamatukogu õuealal võib avada välilugemisaali järgides käte desinfitseerimise, pindade puhastamise, 2+2 ja riskirühmadele soovituslikku kaitsemaski kasutamise reeglit.

Avalikud üritused

- Avalikke raamatukogu üritusi (nt grupiekskursioonid, raamatukogutunnid, näituste avamised, kohtumised kirjanikega, raamatuesitlused jms) korraldatakse siseruumides ja välitingimustes vastavalt avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangutele. Järgida Vabariigi Valitsuse korraldusi: <https://www.kriis.ee/et/hadaolukorra-aegsed-oigusaktid>.
- 1. juunist tohib küllastajatele avada siseruumides lastealad ja mängutoad, järgides käesolevat juhist ning täiendavalt ka üldjuhiseid: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>.
- Ühiselt kasutatavate töövahenditega huviringe ja töötubasid riskirühma kuuluvatele sihtrühmadele (nt vanemaelised) mitte korraldada.
- Kui raamatukogul on toitlustuskoht või nt raamatute või käsitöö müügipunkt, siis nende puhul tuleb järgida käesolevat juhist ning täiendavalt ka üldjuhiseid: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>

Küllastajate ohutus

- Raamatukogu siseruumides ja Internetiarvutit kasutades on riskirühma kuuluval küllastajal soovituslik kanda kaitsemaski (võib olla ka ise tehtud).
- Küllastajal peab olema võimalus käsi desinfitseerida enne ja pärast väljaannete, inventari ning tehnikaseadmete (arvutid, laenutusautomaadid jms) kasutamist. Kui viirusega saastunud kätega nägu mitte katsuda ja need koheselt peale kasutamist desinfitseerida, siis viirus ei levi.
- Raamatukogu teavitab küllastajaid kõigist reeglitest erinevate kanalite kaudu: asutuse veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites, nii tekstina kui ka piltjuhistena asutuses kohapeal, s.h välisustel.

Siseõhu kvaliteet

- Kuna eriolukord on lõpetatud, järgida ruumide ventileerimisel ja tuulutamisel tavapäraselt järgitud norme ning nõudeid.

Pindade ja ruumide puhtus

- Puhastage ja desinfitseerige (toimeained: 70% etanool, 75% 2-propanool, vesinikperoksiid, naatriumhüpoklorit) kõiki sagedasti puudutatavaid pindu küllastajatele avatud ruumides (s.h ukseingid - erandiks on vasest või suure vasesisaldusega pronksist ukseingid, millel viirus hävib kriitilise piirini juba

kahe tunni jooksul; käsipuud, liftinupud, lülitid, toolide käetoed alt ja pealt, teenindusletid, avariilid, laenutus- ja tagastusautomaadid, tagastuskastid, lauapinnad, tualettruumide sisustus ja pinnad), vähemalt iga 2-4 tunni järel.

- Pöörake tavapärasest enam tähelepanu ka töötajate tööruumide ja kööginurga puhastamisele:
 - Mööblit, radiaatoreid puhastada vähemalt kaks korda nädalas.
 - Igapäevaselt puhastada ja desinfitseerida kööginurga tehnika ja lauapinnad, tualettruumi sisustus ja pinnad.
- Desinfitseerimisvahendi valik sõltub, kus (kätel, pindadel vm) ja kuidas seda on vaja kasutada, milliste organismide tõrjeks soovitakse toodet kasutada ja kas see toode sobib soovitud eesmärgi saavutamiseks – loe kasutusjuhendit ja täida ohutusnõudeid! Koostage vastavalt tootele puhastusgraafikud koos sagedusega erinevatele pindadele.
- Ajal, kus desinfitseerivad vahendid ei pruugi suuremate ruumide ja pindade jaoks olla laialdaselt kättesaadavad ja pole alati ka vajalik, saab tõhusa puhastamise teel ning majapidamises kasutatavate puhastusvahenditega tagada sama tõhusa tulemuse.
- Raamatukogu kõigisse saalidesse paigaldada prügikast kasutatud ühekordsete isikukaitsevahendite jaoks.
- Kõik võimalikud viirusega saastunud jäätmed (sh isikukaitsevahendid) koguda pealt suletavasse kilekotti ning käidelda olmeprügina.
- Terviseameti puhastus ja desinfitseerimise soovitused: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>
- [Siit](#) leiad lisainfo ja kontaktid hetkel Eestis desinfitseerimisvahendeid pakkuvatest ettevõtetest.

Töötajate ohutus

- Jälgige töötajate tervist.
- Hoida töötajate ja külastajate vahel minimaalselt 2 meetrit distantsi.
- Võimaldage töötajatel regulaarset kätepesu vee ja seebiga vähemalt 20 sekundit, vähemalt iga 2 tunni järel. Soovitatav on pakkuda käte kreemitamise võimalust.
- Kui kätepesu ei ole võimalik, desinfitseerige võimalusel käsi minimaalselt 70% etanoolipõhise käte antiseptikumiga. Nähtavalt määrduvad käed tuleb kindlasti pesta.
- Külastajatega kokku puutuvate töötajate isikukaitsevahendite valik teha töötaja riskirühma kuulumise ja töö eripära alusel.
- Külastajatega kokkupuutuvatel töötajatel (eriti riskirühma kuuluvatel) on soovituslik kanda ühekordset kaitsemaski või visiiri ja kindaid juhul, kui ei ole võimalust hoida 2-meetrist distantsi külastajatega ajavahemikul 15 minutit ja kauem. Teostada töökeskkonna riskianalüüs.
- Minimeerige riskirühmadesse kuuluvate töötajate (eelkõige vanemaealised, krooniliste haiguste, immuunpuudulikkusega inimesed) kokkupuudet külastajatega.
- Külastajatega kokkupuutuvatel töötajatel on soovituslik pärast iga kokkupuudet külastajaga desinfitseerida käed või kindad.
- Kontrollige, et töötajad on teadlikud kaitsevahendite korrektsest ja ohutust kasutamisest: [Koondinfo isikukaitsevahendite kohta](#).
- Vältige teavitussedelite ja sularahaga arveldamisel füüsilist kontakti.
- Võimalusel paigaldage teenindusleti ette pleksiklaas. NB! Vajab regulaarselt puhastamist.

- Lubada vajadusel jätkata kaugtööd töötajatel, kelle töö iseloom seda võimaldab.
- Võimalusel korraldada graafik nii, et külastajaid teenindavate vahetuste koosseis oleks võimalikult muutumatu. St töötajate lähikontaktsete ring oleks võimalikult muutumatu.
- Koosolekuid pidada sidevahendite kaudu. Kui see pole võimalik, siis:
 - Peaksid koosolekul osalejad viibima üksteisest vähemalt 2 m kaugusel.
 - Vältida kätlemist, materjalide jagamist jmt otseseid kontakte.
 - Koosolekul viibijad peaksid järgima head respiratoorset ja kätehügieeni.
 - Koosoleku kestvus peaks olema võimalikult lühike.
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust. Tööandja informeerimine toimub vastavalt töötaja ja tööandja kokkuleppele.

Kui töötaja haigestub respiratoorsesse haigusesse (palavik, köha, nõrkus jm sümptomid)

1. Töövälisel ajal (mitte töökohal olles):

- Töötaja peab jääma koju ja võtma ühendust perearstiga, kes langetab otsuse COVID-19 diagnoosi, testimise vajaduse ja töövõimetuslehe (TVL) osas. NB! Töötaja COVID-19 suhtes testimise vajaduse üle otsustab perearst.
- Kolleegid, kes pole töötajaga sümptomaatilisel perioodil kokku puutunud, võivad jätkata tööl käimist, kuid jälgima 14 päeva jooksul tähelepanelikult oma tervist. Sümptomite ilmnemisel tuleb jääda neil koju ja võtta ühendust oma perearstiga.
- Haigestunud töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et tal ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku. Lõpliku otsuse teeb perearst. Kui töötaja haigusleht on arsti poolt lõpetatud, siis töötaja võib naasta tööle ja tööandjal ei ole õigust nõuda töötajalt täiendavat testi.

2. Tööajal (töökohal olles):

- Haigestunud töötaja peab koheselt koju minema. Töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et ta on täielikult terve – st ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku.
- Haigestunud töötaja peab võtma ühendust oma perearstiga. Perearst hindab COVID-19 võimalikkust sümptomite, epidemioloogilise seose või laboratoorse testimise alusel (laboratoorse testimise vajaduse üle otsustab perearst).
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust.
- Tööandja, olles informeeritud töötaja COVID-19 diagnoosist, teeb koostööd TA regionaalosakonnaga. Kontaktid on leitavad: <https://www.terviseamet.ee/et/terviseametist-struktuuriüksuste-kontaktid>
- Viirusega potentsiaalselt saastunud ruumid tuleb kõrvalistele isikutele sulgeda ning viia neis läbi korralik pesu, desinfitseerimine ning tuulutamine.
- Terviseameti soovitusel puhastamiseks ja desinfitseerimiseks leiate: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>
- COVID-19 diagnoosi kinnitumisel peab töökohal selgitama välja inimesed, kes olid haigestunud töötajaga sümptomaatilisel perioodil lähikontaktis*. Tööandja teeb lähikontaktsete välja selgitamiseks koostööd TA regionaalosakonnaga.

- Lähikontaktset peavad jääma koju 14 päevaks ning jälgima hoolikalt oma tervist. Ülejäänud töötajad võivad jätkata oma igapäevast tööritiini, kuid peaksid hoolikamalt jälgima oma tervist.
- Kui haigestunud töötaja COVID-19 diagnoos ei leidnud kinnitust, võivad teised töötajad jätkata tööd, kuid kindlasti jälgima 14 päeva jooksul oma tervist.

Käsi tuleb pesta:

- enne töö alustamist;
- enne kaitsekinnaste kätte panemist;
- enne kuumtöödeldud või valmistoidu käitlemist;
- pärast küllastaja kasutatud väljaannete käitlemist;
- pärast kuumtöötlemata toidu käitlemist või valmistamist;
- pärast jäätmete käitlemist;
- pärast koristamist;
- pärast tualeti kasutamist;
- pärast nina nuuskamist, aevastamist või köhimist;
- pärast söömist, joomist või suitsetamist;
- pärast raha käsitlemist.

***Lähikontakt* on:**

- otsene füüsiline kontakt COVID-19 haigega (nt käitlemine);
- otsene kontakt COVID-19 haige eritistega ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on peale köhitud);
- koos viibimine COVID-19 haigega vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel
- viibimine COVID-19 haigega ühes ruumis vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel.

Juhendeid ja soovitusi leiate:

- www.kriis.ee
- [Terviseameti koroonaviiruse haigus COVID-19 trükised ja juhendmaterjalid](#)
- [Veterinaar- ja Toiduameti soovitusel toidukäitlejatele seoses koroonaviirusega](#)
- [Tööinspeksiooni soovitusel tööandjale ja töötajale](#)
- [Hädaolukorra aegsed õigusaktid](#)
- [Eriolukorra lõpp ja kultuurivaldkond](#)
- [Eesti raamatukogud pärast eriolukorda](#)
- [Raamatukogude infomaterjalid](#)
- [Vaata, millal kanda maski](#)
- [Koondinfo isikukaitsevahendite kohta](#)